

Finlands Synskadade

FÖRBUNDET FINLANDS SVENSKA SYNSKADADES ORGANISATIONSTIDNING

6/16

4 Magiker trollar för synskadade

8 Plocka sommarbär för ögonen

20 Mer punktskrift behövs i Finland

Innehåll

Nr 6, juni–juli 2016

LEDAREN

3 Lika barn leka bäst – vad vill just du läsa?

ARTIKLAR

- 4 Magi för synskadade krossar fördomar
8 Finländska bär är bra för ögonen
12 Förbundet firar 70 år i år
16 Maarit Feldt-Rantas festtal: Varför tilltalade hon mig?
18 Utblick: Digital marknad och digital tillgång
20 Punktskriften behöver ett uppsving i Svenskfinland

PROFILEN

24 Sari Loijas – en modig beslutsfattare

AKTUELLT

29 Aktuellt

AKTUELLT I DISTRIKTEN

32 Aktuellt i distrikten

4

24

8

Finlands Synskadade

Finlands Synskadade är organisations-tidning för Förbundet Finlands Svenska Synskadade. Tidningen utkommer med 10 nummer/år i svartskrift, punktskrift, på CD och som elektronisk version, se www.fss.fi/aktuellt/fs. Kan också fås som e-postbilaga. Årgång 105. Nummer 7/2016 utkommer 8.9, deadline 22.8.

Utgivare: Förbundet Finlands Svenska Synskadade rf, Parisgränden 2 A 1, 00560 Helsingfors. Tfn 09-6962 300

Chefredaktör: Sören Jonsson
Tfn 044 712 3017
e-post: soren.jonsson@fss.fi

Meddelanden och annonser mottas av chefredaktören.

Prenumerationer och adressändringar:
FSS kansli, tfn 09-6962 300
e-post: kansliet@fss.fi

Pärmbild: Bengt Ahlvik, Gunilla Löfman och Kenneth Ekholm blev avporträtterade till FSS jubileumsfest. "Man kommer säkert hänga mig bakfram", skämtade Löfman.

Foto: Sören Jonsson

ISSN 0789-5739
Forsberg, Jakobstad 2016

Lika barn leka bäst – vad vill just du läsa?

Vad ska en tidning för synskadade egentligen innehålla? Det funderar jag ständigt över i mitt jobb som chefredaktör.

FSS medlemmar har bara två gemensamma nämnare: synproblem och finlandssvenskhet. Men varken synskador eller finlandssvenskhet berättar vad ni läsare intresserar er för. De enda som kan berätta det är ni själva.

Synskadade är ingen enhetlig skara människor. Under den tid som jag jobbat på förbundet har jag inte lärt känna två likadana synskadade personer. Jag har i stället träffat tuffa tävlingsmänniskor, framåtsträvande sportfantaster, livsnjutande friluftsmänniskor, eftertänksamma tänkare, musiker och kulturälskare. Det finns inga likadana människor, alla är vi olika.

Därför är det viktigt att tidningen förblir mångsidig. Men det viktigaste är att ni läsare hör av er och berättar vad ni vill läsa om. Det är svårt att gissa vilka problem som synskadade ställs inför om ni inte tar kontakt. Om du har någon idé på vad som borde tas upp i tidningen får du alltså gärna höra av dig till mig per e-post eller telefon.

Själv intresserar jag mig för teknik, men ibland blir jag övermättad. På FSS jubileumsfest framförde Norra Österbot-

tens Svenska Synskadade en träffande teaterpjäs om olika utmaningar som synskadade ställs inför. På ett humoristiskt sätt riktade pjäsen kritik mot den osunda teknikfixering som i dag finns. Hjälpmedel kan inte lösa alla problem som en synskadad ställs inför. Och jag håller med. Det finns ständigt någon ny teknisk manick eller en ny forskningsrapport att presentera. Än handlar det om taktill konst och än handlar det om vibrerande badmössor (se aktuellt i detta nummer). Det blir svårt att ta till sig. Dessa innovationer blir lätt väldigt avlägsna verkligheten. Jag försöker välja ut de innovationer som verkar intressanta, och överdriver samtidigt inte deras betydelse för den enskilda medlemmen.

Nu väntar sommaren och en välbehövlig paus. Efter sommaren kommer förbundet att fortsätta sin verksamhet med tillgänglighet som årets tema. Tillgänglighet är mycket mer än bildtexter på webben. Det gäller få folk att inse nytan av att göra en tillgänglig produkt eller tjänst. Tillgänglighet handlar i grund och botten om jämlikhet och är ett krav för att det ska bli möjligt. Tillgänglighet handlar om att inte lämna någon utanför.

Jag önskar alla en riktigt skön sommar.

▲ **TÄNDSTICKOR.** Ett förseglat kuvert ges till någon i publiken, därefter får alla en numrerad tändsticksask. Publiken får fritt byta tändstickor med varandra. Martti Sirén tar en assistent från publiken och spänner upp ett paraply. Publiken kasta sina askar mot dem och assistenten plockar upp en av askarna från golvet. Stämmer numret på asken och antalet tändstickor i asken överens med det som Martti förutspått i kuvertet?

TEXT: SÖREN JONSSON, FOTO: JOSE AHONEN, MARTTI SIRÉN

Magi för synskadade krossar fördomar

Magikern Martti Sirén fick plötsligt upp ögonen för något som inte stod helt rätt till. I sitt jobb som magiker märkte han att ingen tänkt på att också synskadade ska kunna uppleva magi.

FÖRDOMAR FINNS. DET vittnar **Martti Sirén** om. När han presenterar sig själv som magiker till synskadeorganisationer är det inte ovanligt att den första reaktionen är

misstrogen. Flera gånger har det varit nära att han fått luren i örat på sig.

– Synskadade har samma referenser som alla andra. De upplever själva att magi inte är

---

Det är så inrotat i oss att trolleritrick kräver syn. Men det handlar egentligen bara om att ingen förut gjort trollkonster tillgängliga för synskadade.

---

för dem. Det är så inrotat i oss att trolleritrick kräver syn. Men det handlar egentligen bara om att ingen förut gjort trollkonster tillgängliga för synskadade, säger Sirén.

Trollkarlen Sirén vill underhålla, men minst lika viktigt tycker han det är att bevisa att allting är möjligt. Det ger större mening med trolleriet.

Enligt Sirén gör folk i allmänhet på tok för många antaganden som inte baserar sig på fakta. Han tar sitt trolleri som exempel. Förr har man antagit att trolleri inte lämpar sig för synskadade. Men ingen har heller frågat den yrkesverksamma magikerkåren om det skulle gå att göra trolleri på synskadades villkor. Synskadade själva antar också det som de inte vet.

– Jag har uppträtt på några rehabiliteringskurser för nysynskadade och responsen har varit fantastiskt. Det här öppnar upp en helt ny värld där fantasin sätter begränsningarna. Vad har vi annat tänkt fel? Vad finns det för andra saker som synskadade kan ta del av men som ingen har insett?, frågar sig Sirén.

Inte bara synskadade

Vad är det som Sirén gör som ingen annan gör? Det första som man kanske skulle tro är att magikern helt förlitar sig på de andra sinnen, men så är det inte heller. Osynlig magi lurar också synen för den som ser.

– Utmaningen för mig som magiker är att det alltid finns seende personer på föreställningarna. Jag kan inte utnyttja det att någon ser dåligt, även om det frestar mig ibland. Ef-

terspelet efter en föreställning är lika viktigt. När föreställningen är över och synskadade börjar fråga sina seende vänner hur jag gjorde något trick så ska de inte heller veta hur tricket utfördes, säger Siren och reciterar en dialog som ibland hörs i korridoren efteråt.

– ”Vad gjorde han i det första tricket?” ”Jag vet inte, jag såg inget!” ”Nej men allvarligt, hur gick det till?”, illustrerar Sirén.

Det sämsta sinnet

Sirén insåg ganska snabbt att kärnan i magin är upplevelsen. Metoder som han använder för att lura betraktaren är sekundära. Det primära är att upplevelsen är stark. Enligt Sirén är det lätt att lura synen.

– Ska vi vara helt ärliga är synen det lättaste sinnet att lura. Vi litar för mycket på vårt sämsta sinne. Seende går med på att en låda är tom, för att jag har visat att den är tom. I verkligheten kan där finnas spegelkonstruktioner som lurar dem. Seende kommer inte ens på tanken av att känna på lådan, för de har ju – sett – att den är tom. Men synskadade går inte att lura så lätt. För att magi ska betyda något för synskadade, måste de få känna på objekten jag använder, och det för med sig stora utmaningar, säger Sirén.

Bygger upp förutsättningar för att radera dem

I teorin skiljer sig inte magi för synskadade från magi för seende, berättar Sirén.

▲ **MAGI.** ”Glöm metoder! Magi handlar enbart om upplevelse. Det är oviktigt huruvida tricket är svårt eller lätt, bara upplevelsen är stark”, säger Sirén.

– Grundprincipen är till punkt och pricka detsamma som för seende. Jag skapar en situation, en inramning. Jag bevisar att situationen är så som jag beskriver att den är. När publiken godkänner de villkor som jag bevisat för dem kommer en vändpunkt då jag plötsligt bevisar att det i själva verket är precis tvärtom. Där har du wow-faktorn. Det är kärnan i all magi. Att skapa en förutsättning och sedan motbevisa den, säger Martti Sirén.

Men i praktiken finns det påtagliga skillnader mellan magi för seende och synskadade.

– För synskadade räcker det aldrig med att jag berättar eller beskriver någonting. Därför blir tempot mycket långsammare. Jag involverar hela gruppen så att alla förstår vilka redskap och saker som används. En halv timme blir lätt till en och en halv timme för synskadade. Det är spännande att ingen någonsin sagt att det blivit tråkigt. Synskadade är vana att vänta, verkar det som.

”Ska vi beakta synskadade?”

Hur började alltsammans? Det hela började av en slump. Martti Sirén befann sig i egenkap av skribent i Finländska mästerskapen i Restaurangtrolleri 2007. Tävlingen gick ut på att magiker skulle uppträda för restauranggäster. Domarna bestod till mesta del av vanliga restauranggäster som satt vid sina bord och åt middag. Vid varje bord var det meningen att en yrkesaktiv trollkarl också skulle sitta med som domare.

Just då fick Sirén syn på ett av borden som saknade yrkesdomare.

– Vid ett av borden satt en gravt synskadad man med sin vita käpp hopvikt på bordet. När jag fick syn på mannen insåg jag vidden i det hela. Jag var nyfiken på hur de som tävlade skulle handskas med situationen. Jag frågade om jag fick vara domare vid detta bord, eftersom det fattades en magikerdomare.

Sirén iakttog tävlingen och skrev utgående från detta en artikel i trollkarlarnas branschtidning. I artikeln frågade han sig om magiker borde beakta att det då och då kommer synskadade personer på föreställningar. Räcker det att ignorera synskadade genom att säga att magi är visuellt? Han bad också läsarna att skicka in förslag på trick som lämpar sig för synskadade.

– När artikeln redan var publicerad fick jag mig en tankeställare. Vad var det som

---

Ska vi vara helt ärliga är synen det lättaste sinnet att lura. Vi litar för mycket på vårt sämsta sinne. [...] Synskadade går inte att lura lika lätt.

---

jag frågade efter? Vad är ett trick som synskadade uppfattar som trolleri? Ingen hade tänkt på det.

Syntolkning funkar inte

Sirén ringde upp Synskadades förbund och började skapa nya trick.

– Syntolkning räcker inte när det gäller trolleri. Det är ingen idé att någon säger att 'nu har trollkarlen en hatt som är tom och

nu plötsligt finns det en kanin där'. Det ger ingenting. Jag uppskattar syntolkning men magi kan inte tolkas.

Magi för synskadade handlar om att vända på steken och göra någonting helt nytt.

– Jag gjorde mitt första uppträdande för synskadade kort efter det här. Ingen av mina kolleger svarade på min artikel i branschtidningen, så jag fick komma på alla trick på egen hand. Det uppskattades och på den vägen är jag. ●

ANNONS

Finlands Synskadade finns också på Skriftly!

Skriftly samlar innehållet från de finlandssvenska tidskrifterna.

Skriftly ger läsarna mångsidiga möjligheter att hitta, följa och läsa innehåll som berör och intresserar dem, tvärs igenom tidningslandskapet, för en låg månatlig summa.

SKRIFTLY
skriftly.fi

TEXT: SÖREN JONSSON

Finländska bär är bra för ögonen

En hälsosam och rökfri livsstil samt en näve finländska bär om dagen är det enda du kan göra för att hålla borta ögonsjukdomen åldersrelaterad makuladegeneration. Resten är upp till gener och högre makter. Forskarna börjar förstå sjukdomen allt bättre.

MÅL. Professor Kai Kaarniranta har ett mål med sin forskning. "Det enda vettiga slutresultatet är att hitta nya behandlingar mot ögonsjukdomen eller förhindrar att den bildas." Foto: Kuopio universitetssjukhus.

ALDERSFÖRÄNDRINGAR I GULA fläcken eller åldersrelaterad makuladegeneration som den också kallas är den vanligaste ögonsjukdomen i Finland. Ögonsjukdomen karaktäriseras av att den uppstår långsamt och vid hög ålder. Det är med gula fläcken som människan läser text, ser färger med, uppfattar ansikten och läser av vad klockan är. Och det är detta centralseende som degenerationen bryter ner.

På 1990-talet fanns ingen behandling över huvud taget mot makuladegeneration. Vid millennieskiftet kom laserbehandling som någon patient av hundra fick nytta av. För tio år sedan upptäckte forskarna läkemedel som bromsar upp eller stoppar våt makuladegeneration. De som lider av den torra varianten lämnas fortfarande åt sitt öde. För dem har inget botemedel hittats.

När man hittade medicin mot den våta makuladegenerationen sporrades forskning-

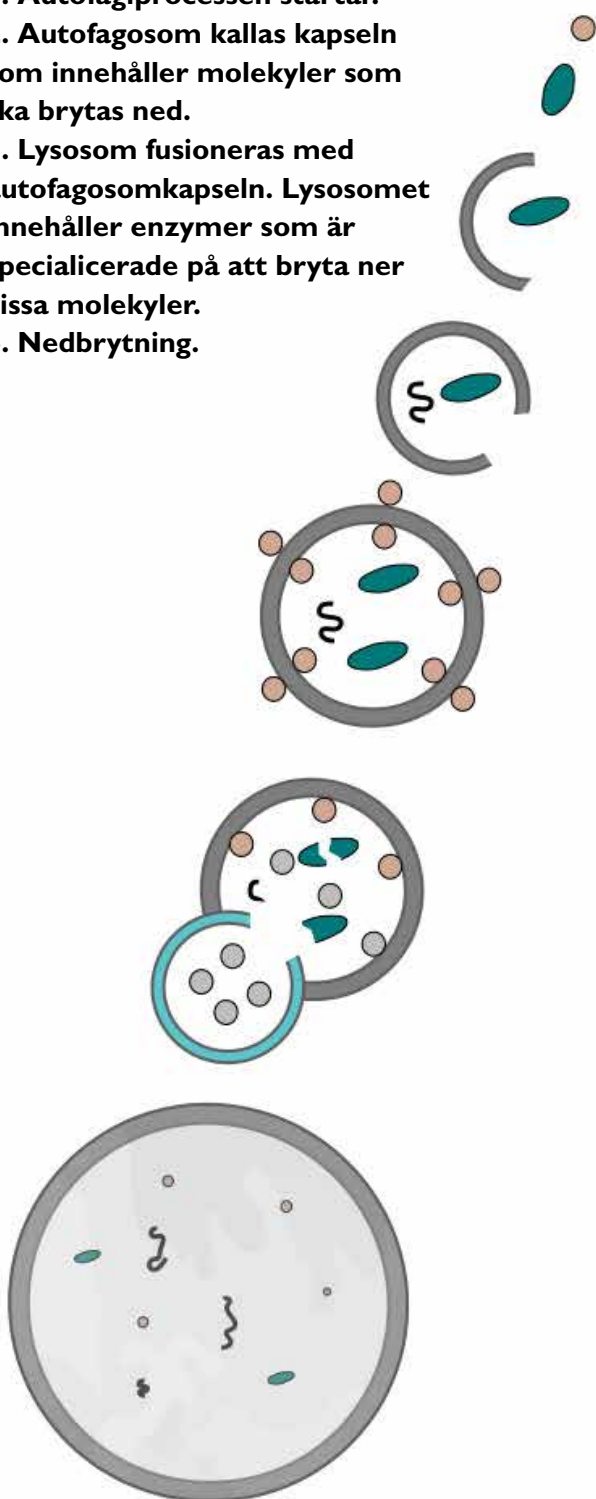
en. Nu pumpas enorma penningssummor in för makulaforskning. Läkemedelsindustrin har börjat intressera sig för ögonsjukdomen, vilket också ger hopp för dem som lider av ögonsjukdomen. Överallt i världen görs nya upptäckter om ögonsjukdomen.

Men vad är det som man vet om sjukdomen i dag? Makuladegeneration är en mycket komplex sjukdom. Det är inte bara en faktor som inverkar.

Kai Kaarniranta är professor vid Östra Finlands universitet, och har länge undersökt makuladegeneration. Finlands Akademi finansierar Kaarnirantas forskningsgrupp med nästan en halv miljon euro.

– Vi vet med säkerhet att makuladegeneration har samma riskfaktorer som för typ-2 diabetes. Diabetes i sig självt är ingen riskfaktor, men åldrande ärftliga faktorer, förhöjt blodtryck, höga kolesterolvärden, övervikt och åderförkalkning är det. Förutom dessa

1. **Autofagiprocessen startar.**
2. **Autofagosom kallas kapseln som innehåller molekyler som ska brytas ned.**
3. **Lysosom fusioneras med autofagosomkapseln. Lysosomet innehåller enzymer som är specialicerade på att bryta ner vissa molekyler.**
4. **Nedbrytning.**

▲ SJÄLVÄTANDE. Autofagi börjar med att ett isoleringsmembran skapas runt skadliga proteiner och andra skadliga molekyler som har uppstått till följd av påfrestning. De skadliga ämnena kapslas in i en autofagosomkapsel. När lysosom smälter samman med kapseln börjar nedbrytningen. Autofagin är viktigt för att städa undan defekta komponenter som annars kan skada cellerna.

ökar även rökning och ohälsosam kost risken att få ögonsjukdomen.

Makuladegeneration är en sjukdom som kommer på grund av ansamling av skadliga proteiner i gula fläcken.

– Det som är intressant är att de här ansamlingarna på molekylär nivå är mycket snarlika de ansamlingar som bildas i hjärnan hos de som får Alzheimers sjukdom. Fast det är två mycket olika sjukdomar har de ändå mycket gemensamt, säger Kaarninranta.

Det självätande systemet

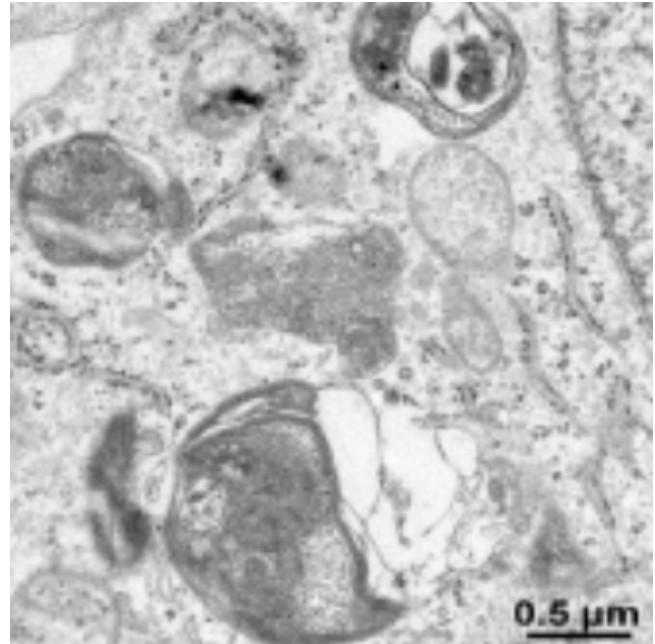
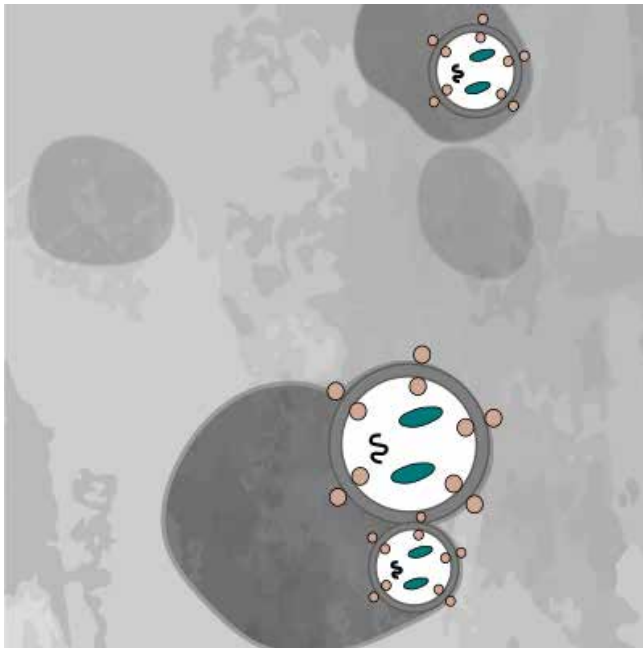
För tio år sedan upptäckte Kaarninrantas forskningsgrupp att det finns ett rengörings-system i ögat som är väsentligt för att få bort de skadliga proteinerna. Systemet kallas för autofagi.

– Autofagi betyder ”att äta sig själv” på svenska. Vi har alltså ett maskineri som förintar gamla och ofungerande proteiner. När vi blir äldre börjar detta system svika.

– Vi vet vilka enzymer och proteiner som aktiverar autofagin. Vi undersöker nu ämnen som kraftigt stimulerar detta rengörings-system. Bland annat finns det mycket aktiverande ämnen i hälsosam mat.

Det pratas mycket om Omega-3 kosttillskott för att bromsa upp sjukdomen, vad är din syn på detta?

– I dag säger forskningen att man inte kan göra något mer än att minska de allmänna riskfaktorerna: övervikt, rökning och ohälsosamma levnadsvanor. I Medeleuropa och i USA förespråkar man Omega-3 tillskott, men i Finland gör vi det inte. Min personliga åsikt är att man inte kan bromsa upp degeneration med kosttillskott efter att den redan är upptäckt. Det finns redan oåterkalleliga proteinsamlingar som man inte får bort. Mitt råd är att leva hälsosamt hela livet och äta

NÄRBILD. Illustration utgående från en elektronmikroskopbild. Det vita på bilden är autofagosomkapslar som innehåller skadliga proteiner. Om autofagiprocessen inte fungerar som den ska blir kapslarna fler och fler.

hälsosam kost och mycket finländska bär. I bär finns bra vitaminer och komponenter som håller autofagin i skick.

Ständig inflammation i gula fläcken

Gula fläcken är det område i kroppen som är mest utsatt för stress. Ständig ljuspåverkan gör att vävnader oxideras. I gula fläcken finns en otroligt effektiv ämnesomsättning och blodcirkulationen är som störst i ögat sett till arealen. Dessa tre faktorer gör ögonbotten till det mest stressade vävnaden i kroppen.

Stress är bra om stressen är kontrollerad.

Astrid Subrizi forskar i hur man på bästa sätt kan leverera en ny ”medicin” till gula fläcken.

– Vi har sett att inflammation är en av orsakerna till makuladegeneration. På cellnivå påverkar tre saker på gula fläcken. Oxide-

ringsstress, inflammation och ansamling av protein. Vi vill få mikroRNA till näthinnan för att hämma inflammationen, säger Astrid Subrizi.

MikroRNA är små strängar av kroppens byggnadsstenar. Man kan likna dem vid mycket korta DNA-strängar. Deras uppgift är att reglera våra celler i kroppen.

– Ögat är svårt att medicinera på grund av att där finns så många barriärer. Vi måste förpacka mikroRNA-molekyler i någon leveranskapsel som vi sedan kan skicka till näthinnan.

– Makulageneration är en svår ögonsjukdom med många orsaker. Det är inte bara en enda sak som har slutat fungera. Därför tror jag inte heller att vi kommer fram till ett enda botemedel. Det finns många orsaker till sjukdomen, så vissa patienter kommer att botas med stamceller, vissa med antiinflammatoriska ämnen och andra med något annat, säger Subrizi. ●

Förbundet firar 70 år i år

Tillbakablickar till gångna tider, porträtt och en tokrolig teateruppvisning bjöds det på, på förbundets jubileum och vårmöte.

DEN 21-22 MAJ firade Förbundet Finlands Svenska Synskadade sitt 70-årsjubileum. Färgstarka och viktiga personer för förbundet berättade om sina käraste minnen.

Rut Ekström mindes tillbaka på hur det hela började. Hon mindes hur **Wolmar Sjöholm** ständigt funderade på att samla alla svenskspråkiga synskadade i Finland. Han gick ofta med blicken i taket och tankarna likaså när han gick omkring i blindskolans korridorer.

– På svenska blindskolan i handarbets-salen samlades vi kring ett långt bord. Jag kommer ännu ihåg hur salen hade tre höga fönster som slutade i en båge. Det var så högtidligt och underbart att jag nästan fick tårar i ögonen. Tänk att vi skulle bilda en svensk förening för alla synskadade. När vi hade bildat föreningen och fått våra titlar sjöng vi modersmålets sång acappella. Sången ljöd ända upp i taket, säger Ekström.

Så föddes alltså traditionen av att avsluta alla vår- och höstmöten med modersmålets sång.

På 1950 och 1960-talet kom verksamheten igång på allvar. Femtiotalet präglades av körsång och ett eget hem på Fredriksgatan 68 i Helsingfors. Detta hem blev början på

■ FESTFOLK.

1. Ruth Ekström
2. Ann-Britt Mattbäck, Bo-Erik Enell och Ann-Sofie Grankulla
3. Karl-Oscar Skogster
4. Sune Huldin
5. Bengt Ahlvik, Gunilla Löfman och Kenneth Ekholm
6. Maarit Feldt-Ranta
7. Tor Hanner

det som i dag är distriktsföreningar. Vid den här tiden började förbundet också med något så revolutionerande som taltidningar.

– Vi hade en sparsam medlemsinformation före Medlemsbandet. Idén till en taltidning hade vi fått från Sverige där många andra utvecklingsidé har kommit ifrån. Hösten 1966 gav vi ut några provnummer, vilket innebär att Medlemsbandet i år fyller 50 år, säger Karl-Oscar Skogster.

1970 och 1980-talet var resolutionernas och de stora reformernas årtionden. **Tor Hanner** berättade på jubileumsfesten hur förbundet blev aktiva utåt och reagerade på allt som hände i samhället. Efter nästan alla stormöten gav förbundet resolutioner till beslutsfattare och myndigheter. Förbun-

det började kräva förändring. Förbundet var med och formade samhällsutvecklingen till det bättre.

Förbundet började dessutom med rekreationsläger, fick rehabiliteringsrådgivare och började ge ut dagstidningen som taltidning.

Else Palmroos var organisationssekreterare från 1980 till 1991. Hon kan inte tänka sig en morgon utan dagstidning till morgonkaffet, och blev bestört när hon insåg att synskadade inte kunde få någon dagstidning.

– Vi gav ju ut medlemsbandet och information annars också. Hur svårt skulle det kunna vara att ge ut en dagstidning på samma sätt? Men hur skulle vi få det att gå ihop rent ekonomiskt?, frågade sig Palmroos.

– Sedan fick vi snålskjuts, för 1981 blev handikapp ett internationellt handikappår. Plötsligt öppnades alla slussar och förbundet blev efterfrågade. Men **Sven Rosenbergs** ord ekade för mig: ” Vi säljer inte vårt handikapp, det ska inte vara några insamlingar.”

Trots bestämde man sig att göra en riktad kampanj. Tillsammans med tidningen skickade man ut en förfrågan om att hjälpa synskadade att också få en dagstidning. Det blev en succé och taltidningsverksamheten kunde börja.

De senaste 20 åren har också varit händelserika. Tre personer som under de senaste tjugo åren format verksamheten är **Gunnilla Löfman**, **Kenneth Ekholm** och **Bengt Ahlvik**. Under festen uppvisades ordförandeporträtt av dem.

– Jag tänkte många gånger under min ordförande tid att jag någon gång kommer att hänga där bland de andra porträtten,

men att man kommer vara så sura på mig att jag hängs bakfram, skämtade Löfman.

Under Löfmans tid var det en flytt till nya verksamhetsutrymmen och bättre ekonomisk uppföljning som präglade verksamheten. RAY och samhället började nämligen rikta allt striktare krav på bidragstagare.

Bengt Ahlvik är glad för att förbundet fick sin rehabiliteringskoordinator.

– I 34 år har jag jobbat med någon form av rehabilitering. Först med strokepatienter och sedan i privata sektorn. När jag kom till FSS för drygt tio år sedan var organisationsstrukturen oklar. Vi ville få en klarare struktur och fick mellanchefer. Det har gjort att vi kunnat hålla en så god verksamhet som vi har kunnat.

Efter tillbakablickar och den gamla men lika aktuella synskadedängan ”Se på annat sätt” uppförde Norra Österbottens Svenska Synskadade sin teaterpjäs. Skratten haglade tätt i den skruvade men roliga pjäsen om de utmaningar som en synskadad ställs inför. ●

ANNONS

Robert Åke Lindroos stipendier

Stiftelsen Robert Åke Lindroos delar ut stipendier till svenskspråkiga synskadade personer för utbildning, fortbildning och studier. Ansökningstiden är fortfarande löpande.

Till en fritt formulerad ansökan bör bifogas information om utbildning (inklusive kostnadsberäkning) eller bevis på studier, t ex studieregisterutdrag. Erhållet bidrag ska redovisas.

Ansökan riktas i första hand till organisationsledare Matthias Jakobsson per e-post som word-bilaga eller som rtf-fil. E-postadress: matthias.jakobsson@fss.fi. Alternativt kan ansökan skickas per post till Förbundet Finlands Svenska Synskadade rf, Parisgränden 2 A 1, 00560 Helsingfors.

Ett annat sätt att få tidningen på

Finlands Synskadade, God Tid och Vi hörs som taltidningar

VAD ÄR EN TALTIDNING?

Taltidningen är en service för dem som har svårt att läsa tryckt text, till exempel personer med synskada eller läshandikapp.

Tidningen utkommer på en daisyskiva. Det är en cd-skiva som du kan lyssna på antingen i din cd-spelare, med hjälp av din dator eller en daisyspelare. Taltidningen är en inläst, och ibland även bearbetad, version av papperstidningen.

FINLANDS SYNSKADADE

Finlands Synskadade ges ut av Förbundet Finlands Svenska Synskadade rf och är förbundets organisationstidning. I den ingår information om förbundet och dess verksamhet. Finlands Synskadade utkommer tio gånger per år.

GOD TID

God Tid ges ut av Svenska Pensionärsförbundet rf och utkommer med nio nummer per år. I den ingår information om förbundets insatser och rapporter om föreningarna. I den ingår också kolumner, kåserier, reseberättelser och personporträtt.

VI HÖRS

Vi hörs ges ut av Svenska hörsselförbundet rf och utkommer med fyra temanummer per år. I den ingår faktakunskap och information om hörseln och hörselrelaterade frågor.

PRENUMERATIONER

Förbundet Finlands Svenska Synskadade rf

FSS kansli

E-post: kansliet@fss.fi

Telefon: 09-6962 300

Utges med stöd av: Stiftelsen Leo, Mary och Mary-Ann Hackman samt SAMS

Maarit Feldt-Rantas festtal: Varför tilltalade hon mig?

Bästa festpublik,

Jag är både tacksam och tagen av att få hålla festtalet på Finlands Svenska Synskadades 70-årsjubileum. Det är inte ett festtal bland andra för mig. Jag är född och uppvuxen i slutet av sextiotalet i en familj med en blind pappa. Och det har självfallet påverkat väldigt mycket hurdan människa jag har blivit och hur jag ser på andra människor och samhället.

Min familjebakgrund har bidragit till att jag har blivit en samhällspåverkare. Jag insåg i ung ålder att det har en stor betydelse hur vi människor behandlar och möter varandra, hur vårt samhälle är uppbyggt och hur vi tar hand om de som är i behov av extra hjälp och stöd. Min livsbana är också en bra påminnelse om varför välfärdssamhället behövs. Utan den samhällsutveckling som vi såg på 1960 och 1970-talet skulle min och mången andras liv se väldigt annorlunda ut i dag.

Ett av mina starkaste barndomsminnen är när jag gick till en skohandel i Karis. Jag var i tioårsåldern, alltså en liten flicka. Expediten tilltalade från första början mig,

inte min far som skulle handla skor. Orten var liten och alla visste vilka vi var. Jag var väldigt förbryllad. Varför pratade fröken med mig, och inte med pappa? Jag var ju bara ett barn och följde med för att hjälpa pappa att hitta fram och skilja mellan 10 och 50 mark vid betalningen. Mycket senare insåg jag att det inte bara handlade om attityd utan också om okunskap. Den rådande tanken var då att synskadade och andra med nedsatt funktionsförmåga betraktades som okunniga att ta hand om sig själva. Det här var en chock för en ung flicka som såg upp till sin pappa och visste att hans förmåga var minst lika bra eller rent av bättre än de flesta andras. Han var bara annorlunda. Lyckligtvis har attityderna och insikterna förändrats dramatiskt under de senaste årtiondena, men det har inte skett av en slump utan tack vare medvetet arbete som har förts av handikapporganisationer och andra aktörer – både här i Finland och i andra länder.

Alla människor har samma människovärde, oberoende av familjebakgrund, handikapp eller tjockleken på plånboken.

De starkare ska hjälpa de svagare. Alla ska inkluderas i samhället.

Till slut vill jag tacka, gratulera och lyckönska Finlands Svenska Synskadade på 70-årsjubiléet. Ert värdefulla arbete har varit till stöd och erbjudit mångsidiga möjligheter för många, många människor under flera årtionden och kommer att göra det framöver. Ert arbete och er verksamhet har förbättrat många människors livskvalitet. Ert intressebevakningsarbete har också haft en stor betydelse. Det värmer alltid hjärtat att träffa människor som tänker på andras välbefinnande. Och det är ju kärnan i er verksamhet. Jag avslutar talet med min favoritdikt av Stig Dagerman. ●

*Jorden kan du inte göra om.
Stilla din häftiga själ.
Endast en sak kan du göra,
en annan människa väl.
Men detta är redan så mycket,
att själva stjärnorna ler.
En hungrande människa mindre
betyder en broder mer.*

Digital marknad och digital tillgång

INGENTING HÄR I världen är enkelt, men en del frågor är speciellt besvärliga. En av de stora ledstjärnorna i dagens europapolitik handlar nu om den digitala inre marknaden. Det är just orden digital marknad som ska fungera på samma sätt som orden "Sesam öppna dig" i berättelsen om Ali Baba och de 40 rövarena. Men i den här berättelsen kan det gå så att det är rövarena som vinner.

Varför?

Digitalt ska betyda att det är tillgängligt för alla och vem som helst, men samtidigt vet vi att digitala lösningar kan vara både tekniskt invecklade och dessutom förskansade i apparater, som inte alltid understöder tillgänglighet.

För att i någon mån råda bot på alla utmaningar kom kommissionären för sociala frågor Marianne Thyssen i de-

cember senaste år med ett förslag om en europeisk tillgänglighetslag. Eventuellt är det inte EU-kommissionens första eller ens andra prioritet. Informationen på kommissionens hemsida finns ironiskt nog inte tillgänglig på alla språk, men det finns en teckenspråksversion där kommissionär Thyssen presenterar förslaget på engelska.

Utgångspunkten för tillgänglighetsdirektivet är FN:s konvention om rättigheter för människor med funktionsnedsättning. I det här fallet betyder det att datorer och operativsystem ska stöda alla människor. Speciellt utmanande kommer de här kraven att bli när e-handel blir allt mer omfattande. Men alldeles nattsvalt är situationen inte.

Under hela början av det nya millenniet - alltså efter år 2000 - har det gjorts

---

Speciellt utmanande kommer de här [tillgänglighets-]kraven att bli när e-handel blir allt mer omfattande. Men alldeles nattsvalt är situationen inte.

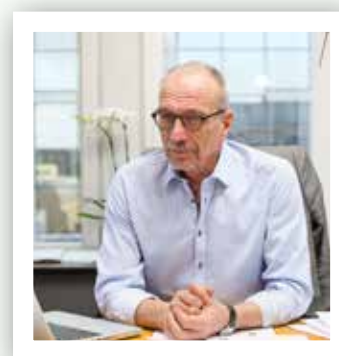
---

en hel del undersökningar om hur tillgängligheten förändras och förbättras. Undersökningarna visar att resultatet faktiskt har varit så där någorlunda gott. Det finns nämligen en marknad också för tillgänglighetsprodukter. 80 miljoner människor i Europa behöver någon form av tillgänglighetsstöd.

Men vi vet från tidigare att ekonomisk nedgång kan skapa stora problem. När pengarna tryter blir det lätt så att man skär i samhällets marginaler. Vi vet också att kraven på olika tillgänglighetsprojekt också blir hårdare. Och vi vet att det i sin tur speciellt kan drabba den svenskspråkiga marginalen i Finland.

Det finns alltså bara en försäkring: att se till att det finns aktiva organisationer med hängivna människor som jobbar enligt principen 24/7. Och alldeles utan röster och påverkare är de här grupperna inte heller i Europaparlamentet. Det finns en s.k. intergrupp - ett frivilligt samarbetsorgan för ledamöter (eller meppar som de också kallas). Den dragande kraften i gruppen är den ungerska

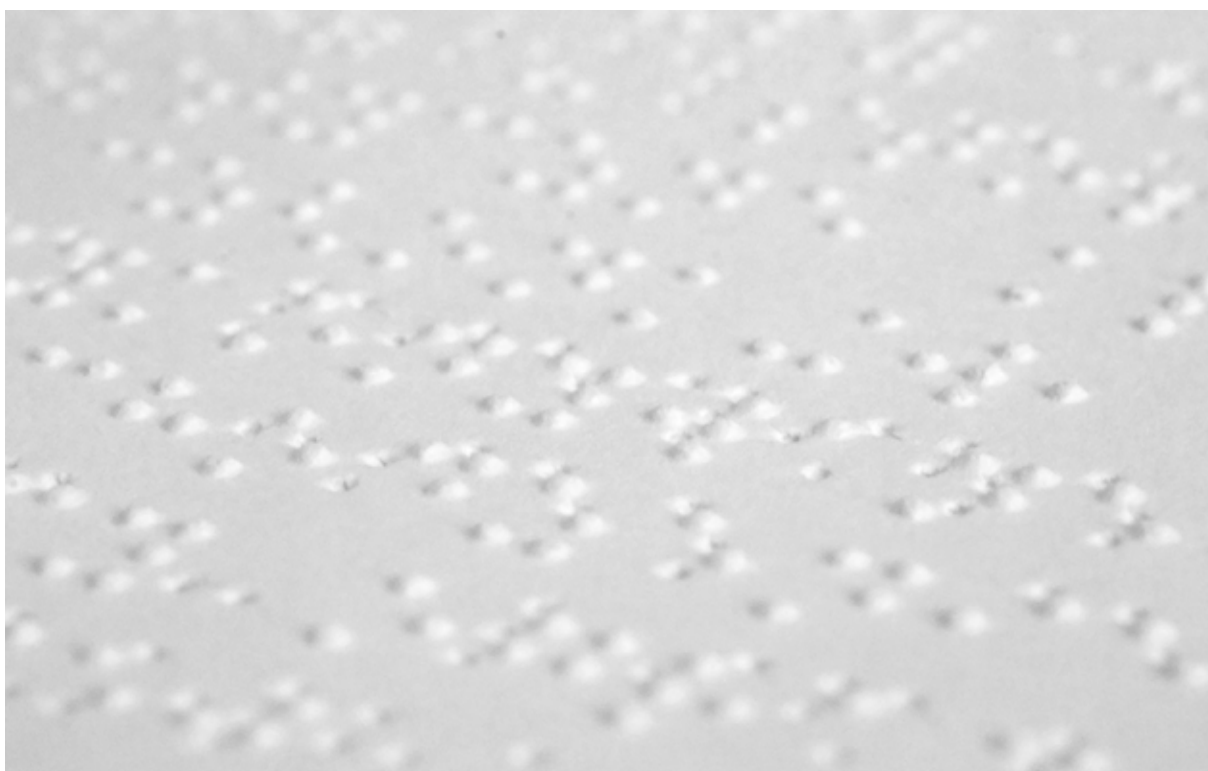
meppen Ádám Kósa. Jag har ett stort förtroende för att han håller tummen på utvecklingens puls. Det är viktigt att vi håller utvecklingen under tillsyn och reagerar om någonting förefaller att gå snett. Även här är samarbete av största vikt. ●

NILS TORVALDS
MEDLEM I EUROPA-
PARLAMENTET (SFP)

Punktskriften behöver ett uppsving i Svenskfinland

JAG DELTOG ANDRA veckan i maj i en fortsättningskurs i punktskrift, anordnad av FSS på Norrvalla i Vörå med **Tessa Bamberg** och **Tor Hanner** som lärare. Vi var dock bara åtta deltagare indelade i två grupper. Det fanns ytterligare en intresserad, men för att denna skulle få komma med skulle det ha behövts ytterligare två till tre elever till. FSS bedömde det nämligen som alltför dyrt med en tredje punktskriftslärare för bara

en deltagare. Trots en rätt intensiv marknadsföring, med bland annat ett upprop i medlemsbandet visade det sig omöjligt ihop en tredje grupp.

Vad är det då som är så viktigt med punktskriften? **Anders Nyberg** förde fram några väsentliga synpunkter. Han framhöll, att punktskriften är ett språk, ett språk för synskadade. Han anser att vi inte ska se punktskrift som ett hjälpmedel. Att själv kunna läsa och skriva,

har en utomordentligt stor betydelse för människans utveckling. Punktskrift handlar alltså inte enbart om att kunna de olika tecknen.

Information kring detta borde fås ut i samhället, så att till exempel biblioteken skulle satsa mer resurser på framställningen av punktskriftsmaterial. Punktskriften konkurrerar faktiskt inte med den digitala utvecklingen. Däremot är det skäl att notera, att digitaliseringen och tekniken förändras på relativt kort tid, medan språken har en längre livscykel. Dessutom är språket grunden för all kommunikation

Föra anteckningar med punktskrift

Punktskrift kan användas på många sätt. Ett lysande exempel är statsrådet **Bengt Lindqvist** i Sverige, helt blind, som på ett mästerligt sätt förde anteckningar med reglett under uppvaktningar och olika sammanträden i tjänsten. Elektroniska hjälpmedel kan inte ersätta punktskrift i olika former av interaktion, här är nog reglett *par preference*. Man kan inte under ett sammanträde lyssna på uppspelningar av ett eget band, det är inte heller enkelt att hitta rätt ställe på bandet, inte heller att tala in ny information under ett sammanträde. Om detta ska förverkligas måste emellertid en tillräcklig mängd av FSS medlemmar ha tillräckliga kunskaper i punktskrift, och denna kritiska massa förefaller inte för närvarande att finnas.

Hur ska vi åstadkomma detta? Så här ser jag på saken. Vi har sju distrikt. FSS

borde tillse, att det i samtliga distrikt finns ett tillräckligt antal punktskriftslärare – tydligen därtill idealister, som undervisar gratis. Vill man nå resultat, så är det nämligen individuell undervisning som gäller. Om eleven energiskt kompletterar denna individuella undervisning med systematiskt hemarbete vet jag att det leder till resultat.

Men. Om så statsminister Sipilä får igenom sin plan att 75+ inte längre beviljas färdtjänst enligt handikaps Servicelagen kan vi inte längre bedriva punktskriftsundervisning i vårt land: lärarna kan inte längre komma till undervisningsplatserna, inte heller kan eleverna komma. Det är vidare möjligt att som i Sverige anordna korta introduktionskurser i olika delar av landet; sedan skulle de som genomgått en sådan kurs kunna fortsätta med lokala lärare.

Det mesta av detta förutsätter emellertid att det finns kompetenta lärare lokalt, och då måste FSS först utbilda lärare. Bland annat måste man hitta personer som är intresserade av att investera mycket tid och energi i att lära sig det som är nödvändigt.

Punktskrift ger delaktighet

En av FSS målsättningar är att alla finlandssvenska synskadade ska ha full delaktighet i samhället i enlighet med FN:s deklaration om mänskliga rättigheter och FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Kunskaper och materiel i punktskrift möjliggör att synskadade personer kan känna sig

delaktiga och jämlika med andra människor i vårt samhälle.

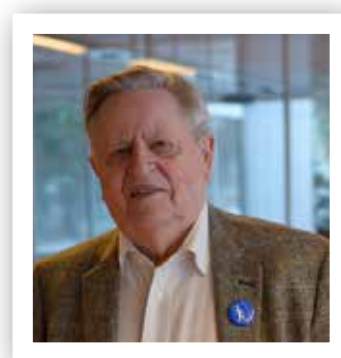
Summa summarum kan sägas att det hela tiden är en kamp för punktskriften. Det finns ju så många tekniker för läsning och antecknande, och det är ju väldigt bra, men parallellt måste alltid punktskriften finnas och det är mycket viktigt att vi som organisation sprider positiva budskap kring detta. Man måste som lärare vara positiv, förklara och berätta om alla fördelar med att kunna punktskrift. Man måste informera nya punktskriftsläsare på enkla sätt och använda konkreta exempel för att få en bra ingång.

Fler instruktörer till FSS

Tessa Bamberg kompletterar med vissa uppgifter om framtiden. För nästa år har vi i verksamhetsplanen inplanerat en utbildning för punktskriftsinstruktörer. Sedan gäller det att hitta personer som inte bara kan punktskrift, utan också har pedagogiska färdigheter och är socialt lämpliga för uppgiften. FSS har ordnat två sådana utbildningar tidigare, som bland annat gett punktskriftsinstruktörer till distriken.

Tessa Bamberg betonar, liksom Karl-Oscar Skogster betydelsen av en aktiv diskussion i frågan inom styrelsen. Det handlar främst om vilken image vi vill ge av förbundet utåt, av vilka saker vi prioriterar. Teknik är bra, och tekniskt kunskande nödvändigt, men punktskriften, alltså förmågan att att läsa och skriva är och förblir en grundfärdighet. I första hand gäller det då hur vi kunde utveckla

FSS punktskriftsverksamhet, så att flera medlemmar skulle gå in för att lära sig punktskrift. Att aktivera distrikten är troligen en central fråga. ●

CARL-ERIK MATTLAR
STYRELSELEDAMOT
FÖRBUNDET FINLANDS SVENSKA
SYNSKADADE

Funderar du på något kring FSS?

**Tveka inte att ta kontakt för att diskutera dina tankar med oss.
Vi finns här för din skull!**

Ordförande Sune Huldin
Telefonnummer: 040 566 8792
E-post: huldin.sune@gmail.com

Organisationsledare Matthias Jakobsson
Telefonnummer: 044 080 8004
E-post: matthias.jakobsson@fss.fi

Vi lyssnar på alla tankar och idéer om vårt förbund!

Direktnummer till personalen:

Tina Dunderfelt: 09-6962 300
Sofia Stenlund: 044-712 3013
Susanna Antell: 050-520 3020
Tessa Bamberg: 044-712 3024
Sören Jonsson: 044-712 3017
Cristian Söderberg: 050-462 6283

Simon Häggblom: 050-382 7414
Johanna Syrén: 050-341 0010
Britta Nyberg: 050-561 2951
Ulla-Britt Ingman: 050-5612950
Ann-Catrin Tylli: 040-511 3345
Stina Nygård: 050-595 4377

TEXT: MARIKA MÄKINEN, FOTO: PETTERI MÅRD, MARIKA MÄKINEN,
ÖVERSÄTTNING: SÖREN JONSSON

Sari Loijas – en modig beslutsfattare

Synskadades förbunds nya styrelseordförande Sari Loijas är känd för att vara en stenhård beslutsfattare inom funktionshinderpolitiken. I det civila är hon rolig, ägare av två hundar, älskar strandsemestrar och teknik.

SYNSKADADES FÖRBUND (SCF), vänder ett historiskt blad, nu när förbundet till den högsta platsen väljer en kvinna, **Sari Loijas**. Hon har i årtal befunnit sig långt från synskadepolitikens centrum, men helt nytt är synskadepolitik ändå inte för henne. Hon har i två omgångar fungerat som vice ordförande mellan åren 1998 och 2003.

Redo att diskutera

Under de senaste tjugo åren har Sari Loijas jobbat i det riksomfattande handikapprådet,

VANE, som är underställt Social- och hälso-
vårdsministeriet. Först som planerare och sedan som generalsekreterare. Efter en lång tjänstgöring började arbetet smaka trä och det var dags att börja med något nytt.

– Jag blev tillfrågad att ställa upp som styrelseordförande i Synskadades Förbund. Det kom i ett passligt tillfälle och jag tänkte att jag kanske har något att ge förbundet.

Och här är hon nu. Ordförande, som lovar ett engagerat och transparent styrelsearbete och hoppas att medlemmarna modigt tar kontakt med henne om de har något ärende.

NYVALD. Sari Loijas och ledarhunden Citta. Enligt Sari själv hör ledarhunden till hennes personlighet.

» *En tid efter operationen vaknade jag en augustimorgon. Jag hörde att mina föräldrar var vakna, men det var underligt mörkt inne. Jag slog på ljuset, men ingenting hände. Min syn hade försvunnit totalt.* «

– Jag vill vara lätt att närma sig och jag är beredd att lyssna på och diskutera sakfrågor. Jag förstår också att alla inte ser på saker på samma sätt. Jag är också beredd att ompröva mina värderingar kritiskt om det behövs.

Från norra Karelen till huvudstaden

Minstingen Sari Loijas föddes i en niofaldig syskonskara i en jordbrukarfamilj i byn Issakka i Iломants. Hon har sedan barndomen varit synskadad. Som treåring insjuknade hon i en svår reumatisk feber som på sextio-talet inte kunde behandlas.

– Den reumatiska febern skadade mina ögon och synen försämrades ständigt. Ögonen opererades, men situationen försämrades alltid snabbt igen.

– Den sista operationen gjordes när jag var 18 år. En tid efter operationen vaknade jag en augustimorgon. Jag hörde att mina föräldrar var vakna, men det var underligt mörkt inne. Jag klickade på ljuset, men ingenting hände. Min syn hade försvunnit totalt.

Sari Loijas har gått högstadiet och gymnasiet i Iломants. Från byn Issakka är det 18 kilometer med buss till Iломants centrum i norra Karelen.

Hon började lågstadiet i Kuopio blindskola som sjuåring och inte som sexåring som är det normala. Den egna byskolans lärare

vägrade nämligen att ta synsvaga Sari som sin elev.

– Jag gick en vecka i första klass, sedan flyttade de mig till andra klass, eftersom jag redan kunde läsa, skriva och räkna.

Blindskoletiden väcker ännu starka känslor för Sari Loijas. Det var en mycket traumatisk tid för henne. Hon mobbades och hemlängtan var fruktansvärd. När veckosluttet var över och det var dags att åka tillbaka till skolan kom alltid gråten. Föräldrarna skjutsade dottern hem varje veckoslut trots att det totalt blev en 800 kilometers resa tur-retur.

Högstadiet fick hon som tur var gå i hemkommunen. Hon gick på en klass tillsammans med skolans bråkstakare.

– Det var lätt att komma överens med dem.

Efter gymnasiet intresserade sig Sari för psykologi. Studieivern fick dock vika då man från Helsingfors universitet meddelade att blinda inte kan göra det obligatoriska bläckplumptestet.

På det viset kom det sig att Sari Loijas började studera samhällspolitik vid Joensuu universitet. Hon utexaminerades först som magister 1989 och sedan som licentiat år 1994.

– Samhällspolitik var ett naturligt val eftersom pappa var med i kommunalpolitiken i socialdemokraternas led. Hemma pratades det också mycket kommunalpolitik.

MOD. Sari Loijas lovar att våga fatta även svåra men nödvändiga beslut, men någon allsmäktig räddare är hon inte. Styrelsen kommer att jobba intensivt och fatta besluten tillsammans.

Sari Loijas fick en tjänst vid Social- och hälsovårdsministeriet 1995 som koordinerare för det EU-understödda Heliosprojektet.

Inom synskadepolitiken vill Sari Loijas lyfta fram sysselsättning, rehabilitering och trygga förbundets finanser.

Sysselsättningspolitiken bör enligt Loijas ändras så att synskadade får normala lönearbeten och inte speciallösningar som till exempel lönebidrag.

Att vidga rehabilitering till andra specialgrupper ser inte Sari Loijas som realistiskt.

– Vår uppgift är att erbjuda sådan rehabilitering som någon annan inte har kunnande i, alltså synskaderehabilitering.

Sari Loijas hoppas på att synskadefältet förblir enat och låta bli att käbbblas om förbundet ska driva synsvagas eller blindas frågor.

Hundar och badsemestrar

När vi gör intervjun i Loijas hem i Nurmijärvi springer två ledarhundar på den soliga gården, pensionerade Äsnu och nya hunden Citta. Citta är Saris sjätte ledarhund.

Den första ledarhunden fick hon som 17-årig gymnasieelev. Om man ser henne utan sin ledarhund är något på tok. Enligt Sari själv hör ledarhunden till hennes personlighet.

Förutom hundar hör också hästar till Saris liv. Förut har de haft travhästar i femton år.

Det vad många inte vet är att Sari också intresserar sig för bilar och teknik. Hon är med i sociala medier och berömmar Iphonen för de möjligheter som öppnar upp för blinda användare. Förutom alla möjliga manicker intresserar hon sig också för bilar.

– Nog lär det vara jag som väljer vilken bil vi tar, säger hon och skrattar.

Loijas har varit gift i 33 år. Mannen Eero hittade hon i hemtrakterna och han följde med henne till Helsingfors. Bland annat är motion en sak som förenar dem. Förutom att motionera i Finland brukar de också göra det på strandseministrarna ett par gånger i året.

– Ja, vi slöar alltså inte på stranden, utan vi promenerar och vandrar.

Eero är den lugnare av dem. Sari beskriver sig som en person med temperament som får saker till stånd.

– Jag har under årens lopp blivit mer polerad och mer eftertänksam.

En sak har ändå förblivit: modet att fatta beslut.

– Beslut ska fattas när det är tid för dem, säger Sari Loijas. ●

ANNONS

Finland ratificerar FN:s konvention – kom med och fira!

Finland ratificerar äntligen FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning - det här ska vi fira!

Den 19.9.2016 bjuder vi på fest. Festen hålls SFV-huset G18 i Helsingfors och börjar kl.13 med ett seminarium. Huvudpersoner på festen är våra medlemmar, men också följande personer har lovat delta: Finansminister Alexander Stubb, riksdagsledamot och tidigare diskrimineringsombudsmannen Eva Biaudet samt skådespelare och programledare Christoffer Strandberg. Dessutom uppträder DUV-teatern och överraskningsgäster! Bandet börjar spela kl.17 och festen fortsätter ända till midnatt!

Vi är alla varmt välkomna med för att fira att våra rättigheter har erkänts, det är vi värda!

Anmälningar tas emot av SAMS via e-postadressen mim@samsnet.fi eller per telefon, 0505901472, eller via en kontaktperson på ditt förbund.

Förbundet Finlands Svenska Synskadade rf: Tina Dunderfelt (kansliet@fss.fi)
09-6962 300

Festen är gratis och vi bjuder på mat. Ta med kontanter om du vill inhandla förfriskningar!

AKTUELLT

Penningspelbolaget får namnet Veikkaus

DET NYA PENNINGSPELBOLAGET får namnet Veikkaus.

Förra hösten bestämde regeringen att Veikkaus, RAY och Fintoto ska slås samman. Det nya spelbolaget inleder sin verksamhet 2017.

Sammanläggningen av penningspelsbolagen leds av FRV Evo, ett nygrundat statsägt aktiebolag. Bolaget styrelse fattade namnbeslutet i mitten av juni och namnbeslutet baserar sig på en konsumentundersökning. ●

Skriv på för punktskriften!

PASSA PÅ ATT slå ett slag för punktskriften. Fram till augusti går det att underteckna en namninsamling för punktskriftens väl.

Suomen Sokeats namninsamling, som Förbundet Finlands Svenska Synskadade har ställt sig bakom, har drygt 370 underskrifter. Hjälptill att få ännu fler att skriva under. Namninsamlingen är öppen fram till augusti 2016.

I ställningstagandet vädjar man till beslutsfattare att finansiera produktionen av punktskriftsmaterial och övrigt taktilt material. Dessutom vädjar man till att öka undervisningen av punktskrift.

Olika sparkrav får inte försvaga produktionen av och undervisningen i olika spe-

cialfärdigheter avsedda för blinda och synsvaga. Genom att anordna kurser i punktskrift och genom att utöka produktion av taktilt material uppnås samma läs- och skrivfärdighet som seende i Finland uppnått", skriver Suomen Sokeat och FSS i namninsamlingen.

I namninsamlingen konstaterar man att datorer och tekniska hjälpmedel har gjort det lättare att ta till sig information för synskadade. Men trots detta, finns det fortfarande ett stort behov av att lära sig punktskrift och befrämja dess användning. Punktskrift utbildas inte i tillräckligt stor utsträckning, skriver Suomen Sokeat och FSS. ●

Vibrerande badmössa från Samsung

SAMSUNG HAR UTVECKLAT en badmössa för blinda elitsimmare. Mössan har ett inbyggt vibrationssystem och är kopplad till en smarttelefon eller smart klocka.

I dag petar tränaren simmaren i huvudet med en stav för att de ska veta när det är dags för vändning. Med den nya badmössan kan man göra detta smartare. I stället för en stav får nu simmarna en vibration i badmössan.

Mössan heter "Blind Cap" och kommer att användas vid Paralympics i Rio. ●

Ändringar i FSS personal

Efter sommaren sker det ändringar i FSS personal.

Den 1 augusti tar Sofia Stenlund över som kommunikationschef och Johanna Syrén börjar som rehabiliteringskoordinator. ●

Flygfärdig och äntligen på egna ben

EN LÅNGSIKTIG DRÖM har gått i uppfyllelse för Matti Hokkanen, 41 år, som tog sitt pick och pack och flyttade till Rovaniemi.

Matti Hokkanen deltog i projektet Skräddarsydd boendeservice som Förbundet De Utvecklingsstördas Väl, FDUV, ordnar. Projektet handlar om att utveckla flyttnings- och boendeförberedelse för personer med funktionsnedsättning i huvudstadsregionen åren 2012-2016. Projektet finansieras av RAY och förvaltas av FDUV.

Matti deltog i FDUV:s drömhems kurs tillsammans med sju andra deltagare ända fram till april 2016. Efter att ha tittat på tre olika lägenheter i Rovaniemi under

vintern 2016, bestämde sig Matti för att flytta till en tvårummare med egen bastu, fyra kilometer utanför Rovaniemi centrum.

Den 5 maj reste Matti upp till Rovaniemi och nu har han bott i sitt nya hem i en månad.

– Jag har under en kort tid redan blivit bekant med mina

grannar, tränat rutter med en mobility instruktör, handlat och lagat mat med min socialhandledare (som för övrigt kan svenska).

Matti är också medlem i FSS.

Text: Elina Sagne-Ollikainen, FDUV

Kalle Könkkölä utreder sparalternativ

SOCCIAL- OCH HÄLSOVÅRDS-MINISTERIET har tillsatt verksamhetsledaren för Tröskeln rf Kalle Könkkölä att utreda olika sätt att genomföra besparingar i tjänsterna för personer med funktionsnedsättning. Utgångspunkten är att säkerställa tillräckliga tjänster för personer med funktionsnedsättning även i framtiden.

Besparingarna är en del av regeringens reform som syftar till att minska kommunernas kostnader genom att

minska deras uppgifter och skyldigheter. Målet med utredningsarbetet är att finna alternativ till de besparingar som regeringen har fastställt.

Kalle Könkkölä berättar att han kommer att inleda utredningsarbetet med ett öppet sinne. Han har för avsikt att åstadkomma en diskussion och kommer att ordna en runda under vilken man kommer att höra såväl privatpersoner som företrädare för organisationer.

– Jag har öppnat en Facebook-sida med namnet Selvitysmies där alla kan berätta vilka besparingar de själva skulle fokusera på. På min sida uppmuntrar jag att komma med lösningar på besparingar istället för att klaga, säger Könkkölä.

– Det går även bra att skriva på svenska till mig, säger Könkkölä.

Källa: Social- och hälsovårdsministeriet.

HRT tar i bruk nya kortläsare

HELSINGFORSREGIONENS TRAFIK HAR börjat en omfattande montering av nya kortläsare i bussar, spårvagnar och tåg. De nya kortläsarna med pek-skärm kommer stegvis att tas i bruk.

Till och med årsskiftet finns det parallellt ny och gammal utrustning i bussar och på stationer. I en del kollektivtrafikmedel har man redan kunnat bekanta sig med den nya apparaturen. De nya

NYHET. Den nya kortläsaren har pek-skärm.
Foto: Helsingforsregionens trafik.

kortläsarna kan vålla problem för äldre och för synskadade, och har därför fått mycket kritik.

I höst lanseras hållplatsutrop i alla bussar och spårvagnar i huvudstadsregionen. ● **Källa: HRT.**

ANNONS

Lägenhet att hyra i Vasa!

Lägenheten på Tegelbruksgatan 47 A 3, på 1 rum och kokvrå på 30 m² blir ledig från och med 1.9. Lägenheten är renoverad våren 2015 och är i bra skick. Den ligger på andra våningen, utan hiss. Till lägenheten hör även en bilplats. Hyra 450 euro plus vatten 20 euro. Bilplats 10 euro.

Visning enligt överenskommelse!

Det är möjligt att flytta in även tidigare än 1.9. Kontakta kansliet för mera info tfn 045-321 3320 eller ordförande Andreas Kanto, tfn 050-537 6110.

AKTUELLT I DISTRIKTEN

Norra Österbottens Svenska Synskadade

Som avslutning på vårterminens aktiviteter ordnar vi en sommarträff tisdagen 5.7 kl. 13–16 hos Ann-Britt Mattbäck, adressen är: Blässarvägen 28, 68870 Edsevö. Vi bjuds på grillad korv och sallad samt kaffe med något gott till. För förplägnadens skull bör ni anmäla er senast 30.6 till Ann-Sofie.

Ann-Sofie Grankulla och Nina Strömsnäs har semester under tiden 11.7–5.8.2016, varvid kansliet är stängt.

Efter sommarpausen inleder vi verksamheten med en endagsutfärd till fyrön Tankar utanför Karleby under senare delen av augusti. M/S Jenny startar kl. 12 från Karleby och är framme kl. 13.30 vid Tankar. Det finns möjlighet att äta laxsoppa, besöka kyrkan, fyren, stenkumlet, sälfångstmuséet, lotsstationen mm. Efter två timmar på ön anländer båten tillbaka till

Karleby kl. 17. Mera info om exakt dag och pris på medlemsbandet och i ÖT.

Mimosel gruppen för damer träffas 7.9 kl. 13 på Fyren. Ann-Mari hälsar alla välkomna.

Förfrågningar och anmälningar görs till Ann-Sofie Grankulla, tfn 050-3795 658 / 06-7234 880. Mera information om verksamheten i medlemsbandet och minnenslistan i Österbottens Tidning på lördagar eller på www.fss.fi under länken distriktsföreningar och Norra Österbotten.

Styrelsen samt Ann-Sofie och Nina tillönskar alla läsare, medlemmar, distriktsföreningar och FSS en solig, skön och avkopplande sommar! Njut av sommarens grönska, ljud och dofter!

Svenska Synskadade i Mellersta Nyland

Sommaren kommer med stormsteg och verksamhe-

ten tar ett uppehåll på några månader.

Måndagsträffarna börjar igen 5.9 klockan 13.00 på Hörnan vid Arabiastranden, Parisgränden 2 A 3.

På den första träffen har vi lunch och så funderar vi på höstens verksamhet och pratar hur sommaren varit. Lunchen kostar 3 euro portionen. Ta med något kärll med vilket du kan transportera mat med dig hem.

- 12.9 Ifall vädret tillåter, promenerar vi längs stranden och tar en instickare till något café.

- 19.9 Bingo med blommor som pris

Vattengymnastiken vid Folkhälsans seniorhus, Mannerheimvägen 97 börjar igen fredagen den 19.8.2016 klockan 10.00. Anmäl dig till kansliet senast 18.8.2016, telefon 0400 269 553 eller kansliet@ssmn.fi

22.9 Skördefest på Hörnan klockan 18.00. Det blir något litet tilltugg och minnen från gångna skördefester och traditioner. Vårdinnor är Babben och Marita. Anmäl dig senast 19.9 till kansliet per telefon eller e-post.

Upprop till medlemmarna! De medlemmar som är intresserade av att vara med i projektet "Blindbussen" och sitta med i en arbetsgrupp mellan distriktsföreningarna, kontakta kansliet senast 18.8.2016. Arbetsgruppen ska fundera och planera ett eventuellt projekt och tema för "blindbussen" som planeras rulla iväg under våren 2017. Vi behöver 2-3 intresserade medlemmar.

Föreningen har fått en inbjudan av Svenska synskadade i Västnyland, att delta i deras planerade Estlandsresa 23-24.11.2016. Priset oklar, men max 220 euro per person. Bindande anmälan till Birgitta Nordström, 044 336 80 60 senast 15.7.

Kansliet harsommarstängt från den 16.6-14.8.2016. Distriktssekreteraren avlyssnar telefonsvararen och kollar e-posten, så ifall det är något viktigt lämna meddelande.

Jag önskar alla en riktigt skön sommar och avkopplande dagar. Hälsar Ulla Jensen.

Svenska synskadade i Västnyland

Efter sommarpausen tar vi itu med sensommarens och höstens aktiviteter.

Åbolands synskadade gästar Västnyland den 26 augusti. De inbjuder vår förenings medlemmar till gemensamt besök i Svartå slott med guidning i slottet och slottsträdgården. Dagen börjar med lunch på restaurang Knipan klockan 11, därefter avresa till Svartå med guidning i slottet och kaffe med tilltugg efteråt. Före guidningen njuter vi av en god dryck. Närmare information kan du få av Birgitta Nordström, telefon 044 336 8060, eller Börje Broberg, 044 5410 679 eller per e-post ssvn@brev.fi. Från Åboland meddelas att det finns plats för alla intresserade i bussen till Svartå.

Föreningen planerar en resa till Estland under vecka 47, onsdag 23 till torsdag 24 november, med en övernattnings. Besöksmål är de blindas skola i Tallinn och ett besök i Tallinns chokladfabrik. Priset för resan är 110 euro. Bindande anmälan senast 15 juli tas emot av ordförande Göran Sjöstedt, telefon 040 502 8124 eller viceordförande Birgitta Nordström, telefon 044 336 8060

Nu blir det möjligt för föreningens medlemmar att få massage av en utbildad massör. Det är föreningens IT-stödperson Rabbe Thomasson som erbjuder sina tjänster i Lyan, till en början

en dag per månad. Priset för föreningens medlemmar är 20 euro för en halv timmes massage. Den första massagedagen är fredagen den 17 juni. Om du är intresserad skall du boka tid hos Rabbe, telefon 040 8500 734.

Föreningen har som donation via FSS fått en dator till alla medlemmars förfogande. I dagarna skall de slutliga installationerna göras av IT-stödpersonen Rabbe Thomasson och därefter är det fritt fram för medlemmarna att använda den. Datorn kommer att finnas i Lyan. Du kan få handledning gällande Skype och andra funktioner i Lyan, men kolla med Börje Broberg, 044 5410 679, att dörren är öppen.

Det är nu tid att föreslå nya aktiviteter för hösten. Styrelsen planerar hösten och är tacksam för alla förslag. Ring ordförande Göran Sjöstedt 040 502 8124 eller sekreterare Börje Broberg, 044 5410 679 och berätta.

De syntolkade fotbollsmatcherna i Ekenäs fortsätter under sommaren. Kolla med Börje Broberg när matcherna spelas, 044 5410 679.

Vi önskar alla, föreningens och förbundets medlemmar och alla andra en skön sommar.

Svenska Synskadade i Östnyland

Svenska Synskadade i Östnyland far till Lurens sommar-teater på Djungelboken torsdagen den 28.7 kl. 19. 20€/medlem och 20€/ledsagare. Icke medlem 25€/person. Bussen startar från Fredsgatans turisthållplats i Borgå kl. 17.45. Anmälan senast den 18 juli till Stina tfn 0400 596 250 och Lovisaborna anmäl er till Jonas tfn 040 964 4672.

Svenska Synskadade i Östnylands september månadsträff är lördagen den 10.9 kl. 13 på Kajutan, Ågatan 33 E i Borgå. Lovisaborna anmäl er till Jonas tfn 040 964 4672 senast torsdag 8.9 Välkommen!

Svenska Synskadade i Östnyland önskar alla en skön sommar! Vi har sommar stängt från 22 juni till 9 augusti.

Vasa Svenska Synskadade

Distriktssekreterare Febe Mörk håller sommarsemester 23.6 – 4.8 och då är Lyktan stängd (undantag 6.7 då Febe jobbar kl. 9–14)

Vi ser sommar-teatern vid Båskasvallen i Korsholm, "Tjocka släkten" av Gideon Wahlberg, fredag 15.7 kl. 19. För regin står Malin Olkola. Syntolkning. Pris: 18€/person. Ledsgare gratis. I priset ingår programblad och servering i pausen. Febe delar ut biljetterna (som betalas kontant kl. 18.15 på plats) därefter förbereds för syntolkning. Så kom i tid! Var och en uppmanas samåka så långt det är möjligt med färdtjänst. Ingen gemensam buss ordnas. OBS – Anmälan ENDAST onsdag 6.7 kl.9-14 på tfn 045-321 3320!

Föreningen ordnar en resa till grannstaden på andra sidan Kvarken i Umeå, fredag-lördag 9–10.9 i samarbete med Oravais Trafik Ab. Preliminärt program enligt följande:

HOTELLRESA TILL UMEÅ
9–10.9.2016.

Fredag: Bussresa Oravais – Vörå – Kvevlax – Vasa. (enligt anmälan). Wasalines MS Wasa Express avgår från Vasa kl. 9.00. Lunch i fartygets à la carte restaurangen ombord. Ankomst till Umeå kl. 12.30. Besök på Västerbottens Synskadeförbund ca kl. 13 (lokal tid). Logi i dubbelrum på Scandic Plaza, beläget i centrum av Umeå. Middag på hotellet.

Lördag: Frukost på hotellet. Guidad rundtur i Umeå med omnejd. Möjlighet till shopping i Umeå centrum eller på nyöppnade IKEA och Avion Shopping. Wasalines MS Wasa Express avgår från Umeå kl. 18.00 och anländer till Vasa kl. 23.00. Bussresa hemåt enligt uppsamlingsrutten.

Priser: Ordinarie medlem 123–147 euro beroende på antal deltagare. Stödande medlem 223–247 euro beroende på antal deltagare. Enkelrumstillägg 35 euro. I priset ingår: Bussresabåttresor, logi i dubbelrum på Scandic Plaza (1 natt) + Måltider: 2 x middag, 1 x lunch, 1 x frukost + Guidad rundtur i Umeå med omnejd (2 timmar)

Bindande anmälan till kansliet senast 11.8 före kl. 14 på tfn 045-321 3320 eller per e-post: vasasynskadade@gmail.com.

Vattengymnastik i samarbete med Folkhälsan börjar söndag 4.9 och fortsätter varje söndag utan uppehåll fram till och med söndag 20.11. Sammanlagt 12 gånger. Grupp 1: kl. 12.45-13.30 och grupp 2: 13.30-14.15. Ledare Antonia Prinsén, tfn 044-788 5961. Anmälan sker till kansliet från 8.8 kl.9-14, tfn 045-321 3320.

När övriga kurser startar meddelas senare på medlemsbandet och i FS nr 7

Styrelsen och Febe önskar alla läsare, samarbetspartner, andra distriktsföreningar och personalen och styrelsen på Förbundet en riktigt skön, solig och avkopplande sommar.

E-post kan du alltid skicka, vasasynskadade@gmail.com.

Du hittar även info om oss på <http://www.fss.fi/sv/distriktsforeningar/vasa> samt på vår facebookside: <https://www.facebook.com/vasasynskadade>.

Har du ärende till föreningen under sommaren kan du vänligen kontakta föreningens ordförande Andreas Kanto på tfn 050-537 6110 eller per e-post: andreas.kanto@gmail.com

Åbolands Synskadade

Kommande händelser och medlemsaktiviteter.

- Res tillsammans med Svenska hörselskadade i Åboland rf. till Norge 31.7–8.8.2016 söndag–måndag och 13.8 - 21.8.2016 lördag–söndag.

Norge – fascinerande natur, fjordar, fjäll och fantastiska vyer som etsar sig

fast i minnet. Lillehammer, Stryn, Ålesund, Trondheim och Hamar. Hurtigrutbåt från Geiranger till Ålesund. Från Ålesund via Molde Atlantkustvägen till Trondheim.

Kontakta Birgitta Kronberg, tfn 02 458 4189.

- Kånstens (med Å) Natt i Åbo 14 augusti vid Gillesgården.

- Sommarutflykt till Svartå Slott tillsammans med Västis fredag 26 augusti. Bussen startar klockan 08.30 från Pargas busstation och kör via Åbo domkyrkans busshållplats klockan 09.00, Kimito busstation cirka klockan 10.15 och sen till Ekenäs. Lunch på Knipan före guidad rundvandring på Slottet, kaffe och bulle sen på Slottsrestaurangen före avfärd hemåt. Pris 30 euro per person. Bindande anmälningar senast 20 juli.

Distriktskoordinatören är permitterad juli månad och på semester Augusti månad. Vid brådskande ärenden eller anmälningar så kontakta Styrelseordföranden eller andra kontaktpersoner under denna tid.

Kontaktuppgifter till föreningen är: Ordförande Birgitta Storbacka telefon 0405 867 179. Vice ordförande Rolf Rönqvist telefon 0400 736 567. Gun Fröberg telefon 0408 336 630. Distriktskoordinator Håkan Ström telefon

0400 151 322 tisdag till torsdag klockan 10.00 till 16.00. Kontakter och anmälningar till dessa personer.

Med vänlig sommarhälsning till alla från styrelsen.

Ålands Synskadade

Alla kurser har nu sommaruppehåll och startar på nytt till hösten.

Syntolkningen fortsätter som vanligt med fotbollsmatcher, teaterbesök och biobesök. Info om dessa finns i lokaltidningarnas kalender samt i taltidningen. Har du önskemål, hör av dig till organisationssekreterare Bettina Gröning.

Ankaret, telefonnummer 018-19670. E-post: aland.syn@aland.net.

Skriv till FS

Insändare, kommentarer, tips eller frågor? **Skriv gärna till Finlands Synskadade på adressen Förbundet Finlands Svenska Synskadade, Parisgränden 2 A 1, 00560 Helsingfors, eller e-post soren.jonsson@fss.fi.**

FSS önskar alla medlemmar en skön sommar

**Sommaren är äntligen här! Vi i FSS personal vill passa på att
önska alla medlemmar en riktigt skön sommar.**

**I juli håller kansliet stängt. Vi återkommer igen den 1 augusti
med nya krafter.**

